

رشت شهر طعم‌ها ؛ گیلان سفره‌دار جهان می‌شود

ره‌نگاران/ ثبت شدن نام رشت در شبکه شهرهای خلاق یونسکو در حوزه خوراک، اگرچه یک افتخار فرهنگی و هویتی برای گیلان و ایران به شمار می‌آید، اما بیش از آن که یک عنوان تشریفاتی باشد، مسئولیتی سنگین بر دوش مدیریت شهری، متولیان گردشگری و حتی شهروندان گذاشته است، مسئولیتی که بدون برنامه‌ریزی، توسعه زیرساخت، صیانت از میراث غذایی و نگاه حرفه‌ای به گردشگری خوراک، می‌تواند به فرصتی از دست‌رفته تبدیل شود.

به گزارش [پایگاه اطلاع‌رسانی ره‌نگاران](#)-فاطمه لطیفی: رشت، شهری که سال‌هاست نامش با باران، بازار، سبزی‌های معطر، غذاهای رنگارنگ و ذائقه‌ای متمایز گره خورده، در سال‌های اخیر وارد مرحله‌ای تازه از هویت‌یابی شهری شده است. قرار گرفتن رشت در فهرست شهرهای خلاق خوراک یونسکو، نقطه عطفی در معرفی ظرفیت‌های فرهنگی و غذایی این شهر به جهان محسوب می‌شود، ظرفیتی که ریشه در تاریخ، اقلیم، معیشت و سبک زندگی مردم گیلان دارد.

خوراک در رشت، صرفاً یک نیاز زیستی یا یک صنعت خدماتی نیست، غذا در این شهر روایت‌گر فرهنگ، حافظه جمعی و حتی روابط اجتماعی است. از بازار سنتی رشت با تنوع بی‌نظیر محصولات بومی گرفته تا سفره‌های خانگی و غذاهای محلی که نسل به نسل منتقل شده‌اند، همه نشان می‌دهد که رشت واجد «سرمایه نرم» کم‌نظیری در حوزه خوراک است. با این حال، تجربه شهرهای خلاق در جهان نشان می‌دهد که ثبت جهانی،

پایان مسیر نیست، بلکه آغاز یک فرآیند پیچیده توسعه‌ای است. فرآیندی که اگر با سیاست‌گذاری هوشمندانه، مشارکت بخش خصوصی، توانمندسازی محلی و ارتقای زیرساخت‌ها همراه نشود، نه تنها به توسعه گردشگری منجر نخواهد شد، بلکه می‌تواند به تضعیف اصالت‌های بومی نیز بینجامد. از همین رو، بررسی فرصت‌ها، چالش‌ها و الزامات رشت به‌عنوان شهر خلاق خوراک، ضرورتی انکارناپذیر است.

سرمایه‌ای به نام خوراک بومی

نخستین و مهم‌ترین فرصت رشت، تنوع کم‌نظیر غذاهای محلی است. بنا بر برخی پژوهش‌ها، گیلان یکی از متنوع‌ترین سفره‌های غذایی ایران را دارد، مزیتی که می‌تواند رشت را به مقصدی خاص برای گردشگری خوراک تبدیل کند. این تنوع، از غذاهای گیاهی و دریایی گرفته تا خورش‌ها و پیش‌غذاهای محلی، ظرفیت طراحی تورهای تخصصی غذا، جشنواره‌های بین‌المللی خوراک و رویدادهای فرهنگی آشپزی را فراهم می‌کند. برندگان جهانی یونسکو فرصت ارزشمند دیگری است که می‌تواند رشت را در نقشه گردشگری بین‌المللی برجسته کند، مشروط بر آن‌که به‌درستی بازاریابی شود. شهر خلاق خوراک، قابلیت جذب گردشگرانی را دارد که به دنبال تجربه اصیل، محلی و متفاوت هستند، گردشگرانی که معمولاً

هزینه‌کرد بالاتری دارند و به توسعه اقتصاد محلی کمک می‌کنند. همچنین، پیوند خوراک با کشاورزی بومی، بازارهای محلی و اقتصاد خرد، فرصت اشتغال‌زایی پایدار را فراهم می‌سازد. حمایت از زنان محلی، آشپزهای سنتی، تولیدکنندگان کوچک و رستوران‌های بومی، می‌تواند الگوی توسعه درون‌زا را در رشت تقویت کند.

ابعاد چندوجهی گردشگری خوراک

در کنار فرصت‌ها، چالش‌های جدی نیز پیشروی رشت قرار دارد. نخستین چالش، نبود راهبرد جامع و یکپارچه برای شهر خلاق خوراک است. تاکنون بیشتر اقدامات در حد برگزاری رویدادهای مقطعی یا استفاده نمادین از عنوان یونسکو باقی مانده و کمتر شاهد برنامه‌ای بلندمدت با شاخص‌های مشخص بوده‌ایم.

ضعف زیرساخت‌های گردشگری چالش دیگر رشت است. کمبود اقامتگاه‌های استاندارد، مشکلات حمل‌ونقل شهری، نبود اطلاعات چندزبانه، ضعف خدمات شهری و چالش‌های زیست‌محیطی، همگی تجربه گردشگر خوراک را تحت تأثیر قرار می‌دهند. گردشگری غذا، تنها به کیفیت غذا محدود نمی‌شود، بلکه زنجیره‌ای از خدمات مکمل را می‌طلبد.

از سوی دیگر، خطر تجاری‌سازی افراطی و از دست رفتن اصالت غذاهای محلی نیز وجود دارد. اگر خوراک بومی صرفاً برای ذائقه توریستی

تغییر یابد یا به کالایی لوکس و غیرقابل دسترس برای شهروندان تبدیل شود، هویت فرهنگی آن آسیب خواهد دید.

نقشه راه شهر خلاق خوراک

رشت به عنوان شهر خلاق خوراک، نیازمند مجموعه‌ای از «بایدها»ست. تدوین سند راهبردی شهر خلاق با مشارکت شهرداری، میراث فرهنگی، دانشگاه‌ها، فعالان گردشگری و جامعه محلی، نخستین گام ضروری است. آموزش و توانمندسازی فعالان حوزه خوراک، از آشپزهای محلی تا راهنمایان گردشگری، باید در اولویت قرار گیرد. برندسازی حرفه‌ای، روایت‌سازی از غذاهای بومی و استفاده از رسانه‌های بین‌المللی، از دیگر الزامات است. همچنین، پیوند میان شهر خلاق خوراک و سایر ظرفیت‌های رشت، مانند معماری، موسیقی، صنایع دستی و طبیعت، می‌تواند تجربه‌ای چندلایه برای گردشگران ایجاد کند.

در مقابل، نباید شهر خلاق خوراک را به پروژه‌ای نمایشی یا صرفاً رویدادمحور تقلیل داد. بی‌توجهی به محیط‌زیست، افزایش پسماند غذایی و فشار بر منابع محلی، از جمله نبایدهایی است که می‌تواند پایداری این مسیر را تهدید کند.

واقعیت آن است که رشت از نظر ظرفیت نرمافزاری، یعنی فرهنگ غذایی و سرمایه انسانی، وضعیت مطلوبی دارد، اما در حوزه زیرساخت‌های سختافزاری با چالش‌هایی جدی روبه‌روست. شبکه حمل‌ونقل، ساماندهی بازارهای محلی، کیفیت فضاهای عمومی، وضعیت بهداشت شهری و خدمات گردشگری، نیازمند ارتقا است.

با این حال، وجود بازار سنتی رشت، رستوران‌های محلی شناخته‌شده، نزدیکی به مزارع و روستاهای تولیدکننده و دسترسی نسبی به سایر جاذبه‌های گیلان، نقاط قوتی است که می‌تواند با سرمایه‌گذاری هدفمند، رشت را به مقصدی معتبر در گردشگری خوراک تبدیل کند.

پیوند عمیق خلاق خوراک با توسعه پایدار

کنعان رمضان‌نیا، کارشناس و پژوهشگری حوزه خوراک با بیان اینکه مفهوم خوراک‌شناسی فراتر از غذا به‌عنوان یک محصول مصرفی است، اظهار کرد: از نگاه یونسکو، خوراک‌شناسی مجموعه‌ای از عناصر فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی را شامل می‌شود، از غذا و نوشیدنی‌ها گرفته تا شیوه‌های تولید، آماده‌سازی، طبخ، آیین‌های غذایی و ارتباط آن با هویت فرهنگی و سبک زندگی مردم.

این کارشناس حوزه خوراک با اشاره به معیارهای مورد نظر یونسکو برای شهرهای خلاق خوراک، اضافه کرد: برخورداری از زیرساخت‌های مؤثر فرهنگی، وجود ارتباطات فعال بین‌المللی، پیشینه تاریخی خلاقیت در حوزه خوراک، پویایی اقتصادی این بخش و مشارکت فعال خلاقان،

تولیدکنندگان، مروجان و فعالان بازار، از مهم‌ترین شاخص‌های ارزیابی به شمار می‌رود. به گفته رمضان‌نیا، برگزاری نمایشگاه‌ها، کنفرانس‌ها، جشنواره‌ها، رویدادهای ملی و بین‌المللی، انعقاد قراردادهای و اجرای برنامه‌های خلاقانه مرتبط با خوراک، به‌ویژه در پنج سال منتهی به عضویت در شبکه شهرهای خلاق، نقش تعیین‌کننده‌ای در تثبیت جایگاه شهرها دارد. وی وجود مراکز تحقیقاتی، برنامه‌های آموزشی، فضاهای مشخص برای آموزش، تولید و ترویج خلاقیت، و شبکه‌های توزیع و ارائه کالاها و خدمات فرهنگی را از دیگر مؤلفه‌های کلیدی شهرهای خلاق خوراک برشمرد و با اشاره به سازوکار نظارتی یونسکو، تصریح کرد: شهرهای عضو شبکه شهرهای خلاق موظف‌اند هر چهار سال یکبار گزارش خوداظهاری جامعی از عملکرد خود در حوزه خلاقیت، در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی، به دفتر مرکزی یونسکو ارائه دهند.

این کارشناس خوراک شناسی با تأکید بر پیوند عنوان شهر خلاق خوراک با اهداف توسعه پایدار یونسکو، خاطرنشان کرد: پایان دادن به فقر و گرسنگی، تحقق امنیت غذایی، ارتقای تغذیه و کشاورزی پایدار،

تضمین سلامت و رفاه همگانی، آموزش با کیفیت و فراگیر، دسترسی به آب سالم و انرژی پایدار، از جمله الزاماتی است که شهرهای خلاق خوراک باید در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌های خود مدنظر قرار دهند.

رمضان‌نیا با بیان اینکه حفظ عنوان شهر خلاق خوراک برای رشت، مستلزم نگاه فرابخشی، برنامه‌محور و پایدار است گفت: این نگاه غذا را نه فقط به‌عنوان یک ظرفیت گردشگری، بلکه به‌عنوان ابزاری برای توسعه فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی شهر تعریف می‌کند.

رشت الگو می‌شود؟

رشت شهر خلاق خوراک، در نقطه‌ای حساس از تاریخ توسعه شهری خود قرار دارد. این عنوان جهانی، فرصتی استثنایی برای بازتعریف هویت، تقویت اقتصاد محلی و حضور در عرصه بین‌المللی است، فرصتی که تحقق آن، نیازمند نگاه حرفه‌ای، برنامه‌محور و مشارکتی است. اگر رشت بتواند فاصله میان «عنوان جهانی» و «واقعیت میدانی» را کاهش دهد، می‌تواند الگویی موفق از شهر خلاق خوراک در ایران و منطقه باشد؛ در غیر این صورت، این افتخار نیز در حد یک نام باقی خواهد ماند.

رشتِ شهر خلاق خوراک، در نقطه‌ای حساس از تاریخ توسعه شهری خود قرار دارد. این عنوان جهانی، فرصتی استثنایی برای بازتعریف هویت، تقویت اقتصاد محلی و حضور در عرصه بین‌المللی است؛ فرصتی که تحقق آن، نیازمند نگاه حرفه‌ای، برنامه‌محور و مشارکتی است. اگر رشت بتواند فاصله میان «عنوان جهانی» و «واقعیت میدانی» را کاهش دهد، می‌تواند الگویی موفق از شهر خلاق خوراک در ایران و منطقه باشد؛ در غیر این صورت، این افتخار نیز در حد یک نام باقی خواهد ماند.